

Реалізація наведеного повинна ґрунтуватися на засадах уніфікації та інтеграції самої системи спеціального пенсійного забезпечення. Встановлення однакових вимог до спеціального стажу, а не так як сьогодні 10, 15, 20, 25 років залежно від державно-публічного органу, де працює особа. Встановлення однакового пенсійного віку і скасування можливості отримання пенсії за вислугу років окремих осіб: працівники органів ВС України, СБУ, суддів, танцюристів балету тощо.

Крім цього, необхідно розпочати процес гармонізації та конвергенції загальної та спеціальної пенсійних систем України. За допомогою першого, можна буде усунути ряд прогалин, колізій, що виникають у правозастосовній практиці. Реалізація другого, дозволить зблизити загальну та спеціальну пенсійні системи і усунути дискримінаційні положення, які сьогодні дискредитують пенсійну систему і позбавляють її рис соціальної справедливості.

Гончаренко В. М.,
ас. кафедри трудового права Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»
(м. Харків, Україна)

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Відповідно до Конституції Україна є соціальною державою, у якій права людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження і забезпечення прав людини є головним обов'язком держави. Соціальний захист населення є однією із найважливіших функцій держави.

Стаття 46 Конституції України закріплює право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Складовою частиною соціального захисту є пенсійне забезпечення. На сьогодні в Україні діє чимало нормативно-правових актів, які регулюють пенсійне забезпечення громадян і, зокрема, Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 13.12.1991 р. (зі змінами).

Правове регулювання пенсійного забезпечення наукових та науково-педагогічних працівників є недосконалим та не забез-

печує престижність наукової праці та не стимулює систематичне оновлення наукових кадрів. Слід зауважити, що належне правове забезпечення трудових та пенсійних прав наукових працівників дозволить не тільки підвищити рівень та ефективність науково-дослідних розробок, а й сприятиме стабільності трудових відносин у сфері науки та дасть змогу припинити інтенсивну плінність високоінтелектуальних наукових кадрів у зарубіжні країни.

У радянському, а пізніше і в українському пенсійному законодавстві, що регулювало виплати у розподільчій пенсійній системі, основними умовами набуття права на одержання пенсії було досягнення пенсійного віку чи настання певних подій (інвалідність, втрата годувальника та ін.), а також наявність визначеної тривалості трудового стажу. у сучасній страховій солідарній пенсійній системі право на пенсійні виплати. Окрім вищезгаданих умов, напряду пов'язано із персоніфікованим фактом сплати страхових внесків до Пенсійного фонду. Це передбачено низкою норм Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Але всі перелічені умови стосувалися будь-якого громадянина, в тому числі і науково-педагогічного працівника. Якщо конкретизувати ці умови, то пенсійний вік (загальний) складав 55 та 60 років відповідно для жінок та чоловіків, трудовий стаж – 20 та 25 років відповідно. До Умов призначення пенсії за віком науково-педагогічним працівникам додався не тільки страховий стаж (не менше 5 років), але й конкретизувався спеціальний (науковий) – 15 та 20 років відповідно для жінок і чоловіків.

За таких умов можна стверджувати, що пенсія науково-педагогічним працівникам є пенсія за віком, а не за вислугу років.

Якщо це так, то не зрозуміло, чому для чоловіків за Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (зі змінами на 01.10.2011 року) не збільшено пенсійний вік (60 років), а для чоловіків – науковців збільшено до 62 років (ЗУ «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи»).

Вважаємо, що це дискримінаційна норма статті 24 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», яка повинна бути приведена у відповідність до загальної норми статті 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Це обґрунтовується ще й тим, що праця наукових та науково-педагогічних працівників має особливий характер, поєднуючи в собі як психічно-нервові, так і певні фізичні навантаження. а підвищення пенсійного віку взагалі для всіх наукових працівників може призвести до втрати певної частини інтелектуального потенціалу України.

Дискримінаційною є і та норма статті 24 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», яка позбавляє науково-педагогічного працівника після виходу на пенсію за умови продовження роботи отримувати пенсію науково-педагогічного працівника, нарахованої у відповідності з його заробітком.

Стаття 22 Конституції України закріплює, що «при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод». А право отримувати пенсію в повному обсязі для науково-педагогічного працівника було закріплено Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» ще з часу його прийняття 13.12.1991 року. Вважаємо, що ця норма названого Закону потребує внесення відповідних змін.

Висловлені пропозиції сприятимуть удосконаленню закону та забезпеченню недоторканості пенсійних прав громадян, гарантованих Конституцією та чинним законодавством України.

Каптар А.,
асистент юридичного факультету Чернівецького
національного університету імені Юрія Федьковича
(м. Чернівці, Україна)

ПРАВОВА ПРИРОДА СТРАХОВОГО ПЕНСІЙНОГО РИЗИКУ ЯК ПРАВОВОГО ФЕНОМЕНА

Вимоги ринкової економіки диктують потребу чіткого осмислення взаємодії економічних факторів із соціальними, адже пошук стабільних фінансових джерел і формування на їх основі надійної системи матеріального забезпечення є надзвичайно важливою проблемою для будь-якої держави.

Поява поняття «соціальний ризик» і його трансформація у поняття «страховий випадок» пов'язані з етапом розвитку рівня виробництва, із перетворенням робочої сили у товар і відповідно заробітної плати в основне джерело засобів до існування. Для бага-